

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Ympäristöministeriö/Miljöministeriet
Lausuntopalvelu.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 3587 jäsentä loppuvuonna 2020) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry on tutustunut luonnonsuojelulain uudistuksen luonnokseen ja sen esitöihin ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Luonnonsuojelulain (1096/1996) uudistus on odotettu ja tarpeellinen hanke ja säädöksen ajantasaistaminen uusimman tieteellisen tiedon sekä luonnon monimuotoisuuden tärkeyden tasalle kannatettavaa. Tringa keskittyy lausunnossaan erityisesti linnustonäkökulmaan ja lintulajien sekä elinympäristöjen asemaan esitetyssä luonnoksessa. Muilta osin tuemme kattojärjestömme Birdlife Suomen ry:n lausunnossa esitetyjä huomioita ja ehdotuksia.

Lukukohtaiset kommentit

1 luku

Esitetty luonnonsuojelulain tavoitesäännös on kannatettava. Luonnon monimuotoisuuden *turvaaminen* (1.1,1) aiemman *ylläpitämisen* sijaan on aktiivisempi ja vahvempi sanamuoto, ja sen vuoksi tässä yhteydessä hyvä. Kannatamme myös lisättyä tavoitetta ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistämisestä, mutta ehdotamme lakitekstiin sanajärjestykseksi ”ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen” hallituksen esityksen (s. 107) mukaisesti. Tämä muutos nähdäksemme konkretisoisi ilmastonmuutoksen hillinnän ensisijaisuutta.

Pidämme erityisen tärkeänä esitettyä varovaisuusperiaatteen (7 §) kirjaamista säädökseen. Periaate on käytännössä vakiintunut sekä kansalliseen oikeuskäytäntöön että EU-tason lainsäädäntöön, ja sen sisällyttäminen uuteen luonnonsuojelulakiin sekä selkeyttää periaatteen juridista pohjaa että vahvistaa sen asemaa. Samoin esitetyt uudet pykälät selvälläolosta (8 §) sekä ympäristötietoisuudesta (9 §) ovat kannatettavia.

2 luku

Ei kommentoitavaa.

3 luku

Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman laatimisen (14 §) lisääminen luonnonsuojelulakiin on erinomainen uudistus ja selkeyttää sekä strategian oikeusperustaa että siihen liittyvää menettelyä viranomaisineen.

4 luku

Myös 4 luku on kannatettava uudistus. Ehdotamme, että 31 §:n 1 momenttiin lisättäisiin maininta vaikutusten seurantaan myönnettävästä avustuksesta.

5 luku

Ehdotamme tiukennusta 40 §:n 1 momentin sanamuotoon seuraavasti: "...arviointi- ja lausuntomenettely *ei pysty poissulkemaan* hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja..." Tämä olisi linjassa esitetyn 7 §:n varovaisuusperiaatteen kanssa.

6 luku

Ehdotamme 44 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttamisesta siten, että luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen lisäksi myös lintudirektiivin 4 artiklan tarkoittamien lajien elinympäristöt huomioitaisiin perustamisedellytyksissä.

Luonnoksessa esitetty rajoitus malminetsinnästä luonnonsuojelualueilla (50 §:n 1 momentin 2 kohta) on tarkoituksenmukainen, eikä sitä saa heikentää esitetystä.

7 luku

Ei kommentoitavaa.

8 luku

Pidämme 71 §:n esitettyä muotoilua ongelmallisena mm. sen vuoksi, että se ei edelleenkään huomioi useiden nykyisten riistalajien uhanalaisuutta. Esitetty muotoilu myös edelleen de facto jakaa linnut kahteen eritasoisia lainsuojaa nauttivaan kategoriaan. Sen vuoksi esitämme, että luonnonsuojelulakia sovellettaisiin lintudirektiivi huomioiden lähtökohtaisesti kaikkiin lintulajeihin. Poikkeuksista voitaisiin lisätä pykälään uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa soveltamisalasta metsästyslain säännöksillä, kuitenkin ajankohtainen uhanalaisuusluokitus huomioon ottaen.

Ehdotamme 73.3 §:n poistamista tai vaihtoehtoisesti sen muotoilua uudelleen. Esitetty muotoilu rajaa ulkopuolelleen tarpeettomasti sekä lajit, jotka pesivät toisen lajin tekemässä kolossa että ihmisen tekemät

pesäpaikat. Myös tällaisten pesäpaikkojen suojeleminen on useiden pöytäkirjoissa pesivien lintujen (esimerkiksi useat pääskylajit) taantuvan kannan vuoksi tarpeellista.

Sanamuoto 74 §:n 1 momentissa on voimassa olevaa säädöstä selkeämpi. Vallitsevan oikeuskäytännön mukaisesti maininta suurten petolintujen pesäpuita ympäröivästä suojellusta riittävästä puskurivyöhykkeestä olisi syytä mainita vähintään esitöissä. Huomioimme myös, että pykälän 2 momentissa mainittua pesäpuiden sijaintitietoa ei ole syytä asettaa vapaasti kaikkien nähtävälle suojelusyistä johtuen. Muutoin tietokannan sisällyttäminen säädöstekstiin on hyvä uudistus.

Uusi 76 § on tarpeellinen, mutta kaipaisi parannuksia. 1 momentissa esitetty kahden vuoden aikaraja asetuksen tarkistamisesta uhanalaisuusraportin ilmestyttyä on liian pitkä, jotta se lakisääteisesti turvaisi riittävän nopean reagoinnin lajien uhanalaisuudessa tapahtuviin muutoksiin. Esitöiden maininta mahdollisuudesta asetuksen nopeampaan tarkistamiseen ei ole riittävä instrumentti. Myös 2 ja 3 momentissa käytetty sanamuoto uhanalaisten lajien huomioon ottamisesta kaipaisi vahvistamista siten, että näiden lajien elinedellytysten turvaaminen olisi lupaharkinnan kannalta keskeistä.

Ehdotamme 77 §:ään lisättäväksi uutta 6 momenttia, jossa säädettäisiin viranomaisen mahdollisuudesta toteuttaa 1 momentin mukaisesti erityisesti suojeltavan lajin kannalta tarpeellisia elinympäristön hoito- ja kunnostustoimia. Nykyisellään erityisesti suojeltavien lajien rajaaminen toimii lintujen ja monien muiden eliöiden kohdalla huonosti, sillä viranomaisella ei ole mahdollisuutta toteuttaa tämän rajauksen sisällä lajin elinympäristön kannalta olennaisia toimia.

Esitetyt pykälät uusina tavattujen eliölaajien suojelusta (80 §) sekä erityisesti suojeltavan lajin avustetusta leviämisestä (81 §) ovat erinomaisia uudistuksia, ja muuttavat osaltaan luonnonsuojelulakia dynamisemmän luonnonsuojelun suuntaan.

84 §:n 2 momentti on esitettyssä muodossaan hieman epämääräinen. Ehdotamme, että aiempaan pykälään viittaamisen sijaan tai ohella 84 §:ään kirjattaisiin maininta luontodirektiivin liitteessä IV (a) sekä lintudirektiivin 4 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin. Tämän lisäksi ehdotamme kesänaikaisten hakkuiden kieltämisen sisällyttämistä 1 momenttiin.

9 luku

Ei kommentoitavaa.

10 luku

Ei kommentoitavaa.

11 luku

Ekologisen kompensaation säädöspohja on tarpeellinen ja kannatettava uudistus. Korostamme esitetyn 98 §:n kohdalla sekä varovaisuusperiaatetta että velvoittamista ekologisen kompensaation nettopositiivisuuteen. Säädöksessä olisi myös syytä *velvoittaa* ekologiseen kompensaatioon: vapaaehtoisuuteen nojaava kompensaatio ei toisaalta ole kyllin vahva instrumentti turvaamaan kokonaisheikentämättömyyttä (eikä nettopositiivisuutta), ja toisaalta asettaa esimerkiksi maanomistajat keskenään eriarvoiseen asemaan yhdenvertaisuuden vastaisesti.

99.1 §:ssä esitetyt hyvittämisen kriteerit ovat kannatettavia. Pykälän 3 momentissa muotoiltu kolmen vuoden aikaraja kompensaatiolle on liian pitkä. Ehdotamme, että kompensaatio tulee toteuttaa etukäteen.

12 luku

Ei kommentoitavaa.

13 luku

Luonnonsuojelun tiedonhallinnan sisällyttäminen omana lukunaan esitettyyn luonnokseen on erinomainen toimenpide.

14 luku

Ei kommentoitavaa.

15 luku

Ei kommentoitavaa.

16 luku

Ei kommentoitavaa.

Johtopäätökset

Esitetty luonnos on monelta osin selkeä parannus voimassa olevaan säädökseen nähden ja selkeyttää oikeustilaa. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tulee olla etusijalla, ja tämän vuoksi luonnosta on vielä tarpeen vahvistaa edellä mainituilla muutoksilla. Luonnon monimuotoisuuden kadon torjumiseksi luontoa on suojeltava vahvemmin myös varsinaisen suojelualueverkoston ulkopuolella, ja tästä varmasti muotoutuu käytännössä uudistettavan luonnonsuojelulain suuri haaste. Myös muiden tekeillä olevien luonnonsuojelun sektorilakien uudistuksilla on tässä tärkeä rooli.

Helsingissä 06.09.2021

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry